THE EXPOSURE OF ADOLESCENTS TO SEXUAL RELATED RISKS USING ONLINE SOCIAL NETWORKS

Csipkés Hajnalka-Szende
PhD student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Despite the raising awareness of programmes on internet safety, there are no websites intended to review the adolescent's risk status of exposure to sexual related risks. In order to fill this lack we propose a questionnaire model able to predict certain risk categories of a sexual nature encountered in the online environment. The model was developed as a part of the author's doctoral thesis. The results of the questionnaire are able to determine the degree of risk-related exposure of teenagers in most probably categories. After evaluating the responses related to general online behavior of adolescents, this model can contribute not only to juveniles self-knowledge, but also it is able to support parents and teachers in the effective and early prevention of potential abuses.

Keywords: risk exposure, teenagers, online safety, survey, prevention model

1. Aspecte preliminarii

Deşi politicile preventive recente implică tinerii în mod accentuat în procesul de informare şi de educare, datele cercetării *Net Children Go Mobile* din anul 2014 arată „o lipsă de informaţie în rândurile copiilor (mai ales în ceea ce priveşte siguranţa pe internet), căreia i se adaugă o lipsă de conştientizare a potenţialului de risc la care se expun prin anumite comportamente online" (Velicu et al., 2014, 32). De exemplu fenomenul *sexting*-ului a crescut exponenţial faţă de anii precedenţi, prin urmare se consideră că „în România se impun măsuri urgente de prevenire şi conştientizare asupra acestui risc" (Velicu et al., 2014, 57).

La nivelul Uniunii Europene pentru dezvoltarea unor politici eficiente de gestionare a riscurilor pe Internet se urmăreşte responsabilizarea indivizilor în luarea propriilor decizii. Pentru ca utilizatorii de internet - în special tinerii - să poată decide corect şi oportun în mediul digital, strategia europeană impune implementarea unor serii de programe educaţionale, campanii de informare în rândul tinerilor, pedagogilor şi a părinţilor (Staksrud şi Ólafsson, 2013).

Iniţial, deşi subiecţii vizaţi erau copiii, campaniile de conştientizare şi de folosire în siguranţă a Internetului s-au focusat pe părinţi şi pe cadre didactice, copiii înşişi rămâneau deseori neimplicaţi. În prezent, cu scopul de a optimiza eficienţa strategiilor lansate, copiii sunt implicaţi activ în campaniile de conştientizare a utilizării în siguranţă a Internetului. Astfel se observă că politicile europene şi-au schimbat viziunea în privinţa acestui aspect, trecând de la abordarea bazată pe restricţionare şi control la responsabilizarea acestora (Barbovschi şi Marinescu, 2013).

Pentru aceste considerente s-au iniţiat o serie de proiecte pentru promovarea utilizării în siguranţă a internetului. Începând din anul 1999 s-a lansat la iniţiativa Comisiei Europene programul „un Internet mai sigur" care şi-a propus protejarea tinerilor în mediul online şi promovarea utilizării responsabile a Internetului. În 2004 tot în cadrul acestui proiect s-a lansat reţeaua *Insafe* care cuprinde un centru de informare, o linie telefonică de asistenţă, consilii ale tinerilor, şi un consiliu paneuropean (European Schoolnet, 2011).

La nivel naţional Organizaţia Salvaţi Copiii România, membră al reţelei *Insafe*, promovează din anul 2008 folosirea în siguranţă a internetului prin programul *Sigur.info*. În anul 2016 programul *Sigur.info* a devenit *Ora de Net* (Salvaţi Copiii România, 2018). Pagina de web al proiectului pune la dispoziţia publicului diferite broşuri destinate copiilor şi adulţilor privind folosirea corectă a noilor tehnologii, ca de exemplu: *Imaginea ta online, Ne jucăm şi învăţăm:*

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

navigarea pe Internet, Gândeşte-te bine înainte să distribui. De asemenea platforma electronică al proiectului pune la dispoziţia copiilor mici o serie de jocuri educaţionale privind utilizarea computerelor şi a Internetului, ca de exemplu: *Wild Web Woods*. Aceste programe de educare şi prevenire au în comun orientarea către minori.

Organizaţia Salvaţi Copiii România a lansat în anul 2014 „Ghidul utilizării în siguranţă a internetului" sprijinit de Uniunea Europeană, şi avizat de Ministerul Educaţiei Naţionale. Acesta constituie o resursă educaţională complementară necesară cadrelor didactice care doresc să îşi însuşească noţiunile de utilizare sigură şi responsabilă a noilor tehnologii (Ministerul Educaţiei Naţionale, 2014). Ghidul conţine o serie de lecţii sau activităţi practice cu ajutorul cărora elevul învaţă să gestioneze corect diferite situaţii problematice ivite în mediul digital.

Cu toate că există o serie de programe online destinate copiilor, nu numai în România ci şi la nivel mondial lipsesc cu desăvârşire spaţiile web destinate autoevaluării adolescenţilor privind expunerea lor la riscuri online. Din aceste considerente s-a elaborat un chestionar de autoevaluare al adolescenţilor în privinţa expunerii lor la diferite categorii de riscuri sexuale cu ocazia utilizării reţelelor de socializare online. Acest chestionar de evaluare adresat în primul rând adolescenţilor poate veni şi în sprijinul părinţilor sau profesorilor pentru a se putea preveni eficient şi din timp cazurile de abuz. Scopul şi utilitatea practică al acestui chestionar de evaluare este responsabilizarea adolescentului, părinţilor şi a profesorilor privind prevenirea abuzurilor.

2. Metodologia cercetării

Studiul vizează atitudinile şi comportamentele din mediul online ai adolescenţilor din Cluj-Napoca, utilizatori de reţele de socializare online. Pentru elaborarea chestionarului de evaluare s-a folosit metoda cantitativă a formularelor de întrebări. În privinţa tehnicii de eşantionare am optat pentru metoda probabilistică aleatoare stratificată: în prima fază am identificat populaţia studiată (2753 elevi de clasa a X-a, împărţite în 102 clase, în cadrul de 40 de unităţi şcolare). În faza a doua am constituit eşantionul, reprezentând 10% din populaţia totală, cu păstrarea ponderii profilelor de studiu: teoretic, vocaţional şi tehnic. Elevii de clasa a X-a astfel selecţionaţi în număr de 300 de elevi erau înscrişi în 14 clase din diferite unităţi şcolare din Cluj-Napoca, cu vârstele cuprinse între 15-16 ani, utilizatori de reţele de socializare online. Elevii au fost rugaţi să completeze un chestionar, iar rezultatele astfel obţinute au fost prelucrate statistic cu programul SPSS: prin intermediul analizei factoriale exploratorie s-a urmărit reducerea variabilelor măsurate cu tehnica analizei componentelor principale. S-au identificat factori de risc, factori socio-economici, socio-culturali şi de comportament online – a căror prezentare excede tematica prezentului articol. Datele reduse ca şi dimensiune au fost supuse metodei regresiei logistice în vederea constituirii modelelor de predicţie. Şansele relative de probabilitate au fost incluse în modelul de evaluare elaborat.

3. Prezentarea rezultatelor cercetării

În această secţiune se vor prezenta modelele predictive din care au rezultat şansele relative a expunerii la diferite riscuri online (*sexting* prin trimitere şi primire de materiale cu conţinut sexual, întâlnire cu străinii, respectiv solicitare de poze nude de către străini) şi factori extraşi prin analiza componentelor principale. Aceste date stau la baza elaborării modelului de evaluare al adolescenţilor din punctul de vedere al expunerii la riscuri de natură sexuală.

Fiecare factor de risc a fost analizat în parte cu metoda regresiei logistice în vederea constituirii modelelor de predicţie prin care s-a încercat determinarea probabilităţii impactului factorilor socioeconomici, socioculturali şi de comportament în reţele de socializare asupra riscurilor de natură sexuală. Astfel s-au constituit un număr de 7 modele predictive.

În cazul trimiterii materialelor cu conţinut sexual de către adolescenţii primul model conţinând toate variabilele de predicţie a fost semnificativ statistic (x^2=39.464, DF=13, N=172, p<0.01). Acest model poate să diferenţieze dintre adolescenţii care au trimis şi cei care nu au trimis asemenea fotografii sau mesaje. Modelul explică o pondere între 20,5% (Cox şi Snell R square) şi 34,8% (Nagelkerke R square) din varianţă şi a clasificat corect 85,5% din toate cazurile.

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

Un număr de trei variabile independente (sexul copiilor, durata activităților offline și tipul locuinței) prezintă contribuții semnificative la model. Cel mai puternic predictor cu o șansă relativă de OR=9.6 este sexul copiilor. Acest rezultat indică un risc relativ estimat de peste 9 ori mai mare în cazul elevilor de sex masculin să fie expuși la riscul trimiterii conținuturilor sexuale decât în cazul fetelor. Următorul predictor cu o șansă relativă de OR=2.1 este durata activităților offline. Acest rezultat indică o șansă de puțin peste 2 ori mai mare în cazul elevilor care desfășoară un timp mai îndelungat de activități offline să fie expuși la riscul trimiterii conținuturilor sexuale decât în cazul elevilor care au un timp mai redus de activități offline. O explicație posibilă a fenomenului este furnizată de literatura de specialitate (Haddon și Livingstone, 2014), care a făcut referire la o posibilă mutare a riscurilor din mediul offline în mediul online. Ultimul predictor cu o șansă relativă de OR=0.394 este tipul locuinței. Acest rezultat indică un risc relativ estimat foarte scăzut, astfel se va înlătura din model.

În cazul primirii materialelor cu conținut sexual de către elevi, al doilea model conținând toate variabilele de predicție a fost semnificativ statistic (x^2=34.124, DF=13, N=173, p<0.01). Modelul poate să diferențieze dintre copiii care au primit și copiii care nu au primit asemenea fotografii sau mesaje. Modelul explică o pondere între 17,9% (Cox și Snell R square) și 23,9% (Nagelkerke R square) din varianță și a clasificat corect 71,1% din toate cazurile. Două variabile independente (sexul copiilor și factorul de comportament online obținut în urma analizei componentelor principale care vizează numărul elementelor de date persoanele publice, acceptarea cererilor de prietenie și numărul prietenilor pe site-uri de socializare) prezintă contribuții semnificative la model. Cel mai puternic predictor cu o șansă relativă de OR=3.27 este factorul de comportament online comasat. Acest rezultat indică o șansă relativă de peste 3 ori mai mare în cazul elevilor care dezvăluie mai multe informații personale, acceptă cererile de prietenie ale străinilor și au un număr ridicat de prieteni să fie expuși la riscul primirii conținuturilor sexuale. Al doilea predictor cu o șansă relativă estimată de OR=2.86 este sexul copiilor. Acest rezultat indică un risc aproape de 3 ori mai mare în cazul elevilor de sex masculin să fie expuși la riscul primirii conținuturilor sexuale decât în cazul adolescenților de sex feminin. Studiul *Eu Kids Online II* a relevat tendințe asemănătoare în sensul că băieții au fost mai expuși la *sexting* în forma primirii unor astfel de conținuturi (Hasebrink et al., 2011).

În cazul postărilor fotografiilor în costum de baie sau lenjerie intimă de către elevi, al treilea model conținând toate variabilele de predicție a fost nesemnificativ statistic (x^2=19.219, DF=13, N=187, p=0.116) indicând faptul că modelul nu poate să diferențieze dintre adolescenții care au postat asemenea fotografii și adolescenții care nu au postat asemenea fotografii.

În cazul solicitării de poze nude de către persoanele străine denumit și *cyberbullying,* al patrulea model conținând toate variabilele de predicție a fost semnificativ statistic (x^2=36.414, DF=13, N=175, p<0.01) indicând faptul că modelul poate să diferențieze între adolescenții care au primit și adolescenții care nu au primit asemenea fotografii sau mesaje. Modelul explică o pondere între 18,8% (Cox și Snell R square) și 29,4% (Nagelkerke R square) din varianță și a clasificat corect 81.7% din toate cazurile. Două variabile independente (proveniența adolescenților și factorul de comportament obținut în urma analizei componentelor principale care vizează numărul elementelor de date persoanele publice, acceptarea cererilor de prietenie și numărul prietenilor pe site-uri de socializare) prezintă contribuții semnificative la model. Cel mai puternic predictor cu o șansă relativă de OR=8.88 este factorul de comportament online. Acest rezultat indică un risc de aproape 8 ori mai mare în cazul elevilor care dezvăluie mai multe informații personale, acceptă cererile de prietenie ale străinilor și au un număr ridicat de prieteni să fie expuși la riscul să li se solicite poze nude decât în cazul adolescenților cu astfel de comportamente online mai puțin caracteristice. Al doilea predictor cu o șansă relativă de OR=0.246 este proveniența copiilor. Acest rezultat indică un risc relativ estimat foarte scăzut, astfel se va înlătura din model.

În cazul întâlnirii cu străinii cunoscuți online al cincilea model conținând toate variabilele predictoare a fost semnificativ statistic (x^2=31.372, DF=13, N=186, p<0.01) indicând faptul că modelul poate să diferențieze dintre adolescenții care s-au întâlnit și adolescenții care nu s-au

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

întâlnit cu persoane străine pe care le-au cunoscut online. Modelul explică o pondere între 15,5% (Cox și Snell R square) și 20,7% (Nagelkerke R square) din varianță și a clasificat corect 65,1% din toate cazurile. Un număr de patru variabile independente (sexul, credința, proveniența și factorii de comportament online) prezintă contribuții semnificative la model.

Cel mai puternic predictor cu o șansă relativă de OR=2.7 este sexul copiilor. Acest rezultat indică o șansă relativă de aproape 3 ori mai mare în cazul elevilor de sex masculin să fie expuși la riscul întâlnirilor cu persoane străine decât în cazul fetelor. Rezultatele cercetării transnaționale Eu Kids Online I arată că băieții în comparație cu fetele sunt mai dispuși să se întâlnească și offline cu o persoană întâlnită inițial numai online (Hasebrink et al, 2009). În studiul Net Children Go Mobile la nivelul eșantionului general băieții sunt mai dispuși să aibă astfel de contacte online, la nivelul României - însă cu 6% mai multe fete au raportat că au intrat în contact cu necunoscuți (Velicu et al., 2014, 58).

Următorul predictor cu o șansă relativă de OR=2.678 este factorul de comportament online obținut în urma analizei componentelor principale. Acest rezultat indică un risc relativ estimat de peste 2.5 ori mai mare în cazul elevilor care dezvăluie mai multe informații personale, acceptă cererile de prietenie ale străinilor și au un număr ridicat de prieteni să fie expuși la riscul întâlnirilor cu persoanele străine.

La locul trei ca și putere de predictibilitate cu o șansă relativă de OR=2.342 se află un alt factor de comportament online comasat. Acest rezultat indică o șansă relativă de peste 2.3 ori mai mare în cazul elevilor cu număr ridicat al conturilor pe rețelele de socializare, mai mult timp petrecut online și unde implicarea parentală este mai scăzută să fie expuși la riscul întâlnirilor cu persoanele străine.

Ultimul predictor cu un risc relativ estimat de OR=2.131 este credința copiilor. Acest rezultat indică o șansă relativă de peste 2 ori mai mare în cazul elevilor credincioși să fie expuși la riscul întâlnirilor cu persoanele străine decât în cazul elevilor necredincioși.

În cazul comiterii actelor de hărțuire de către elevi pe rețelele de socializare, al șaselea model conținând toate variabilele de predicție a fost nesemnificativ statistic (x^2=92.411, DF=13, N=167, p=0.247) indicând faptul că modelul nu poate să diferențieze între adolescenții care au comis astfel de poze și mesaje și adolescenții care nu au avut un asemenea comportament.

În cazul suferirii unor acte de hărțuire de către elevi, al șaptelea model conținând toate variabilele de predicție deși a fost semnificativ statistic (x^2=30.414, DF=13, N=177, p>0.01), nu conține un număr suficient de cazuri pentru a putea fi interpretat (trei cazuri au suferit acte de hărțuire online).

4. Elaborarea unui chestionar al gradului de expunere la riscuri de natură sexuală online

În urma modelelor predictive constituite cu metoda regresiei logistice s-au obținut șansele relative de probabilitate al expunerii la fiecare categorie de risc (*sexting* prin trimitere și primire de materiale cu conținut sexual, întâlnire cu străinii, respectiv solicitare de poze nude de către străini) – prezentate în secțiunea precedentă. Pentru elaborarea chestionarului model au fost incluși și factori extrași prin analiza componentelor principale.

Etapele elaborării și a aplicării chestionarului de expunere la riscurile de natură sexuală întâlnite online sunt schițate în *Fig. nr. 1*. În *prima etapă* s-a recurs la șansele relative obținute prin regresia logistică, date care au stat la baza elaborării celor nouă întrebări. În cazul factorilor de comportament online (rezultate prin analiza componentelor principale) care au fost de asemenea incluse în întrebări, s-a păstrat fiecare component cu ponderea inițială. Astfel în *etapa a doua* a elaborării modelului răspunsurile la cele nouă întrebări au fost codificate corespunzător. Aceste răspunsuri reprezintă scoruri ponderate incluse în cele patru formule matematice pentru fiecare categorie de risc. În *etapa a III-a* se va putea identifica nivelul de risc la care este expus adolescentul și în *etapa a IV-a* se va putea realiza intervenția preventivă.

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

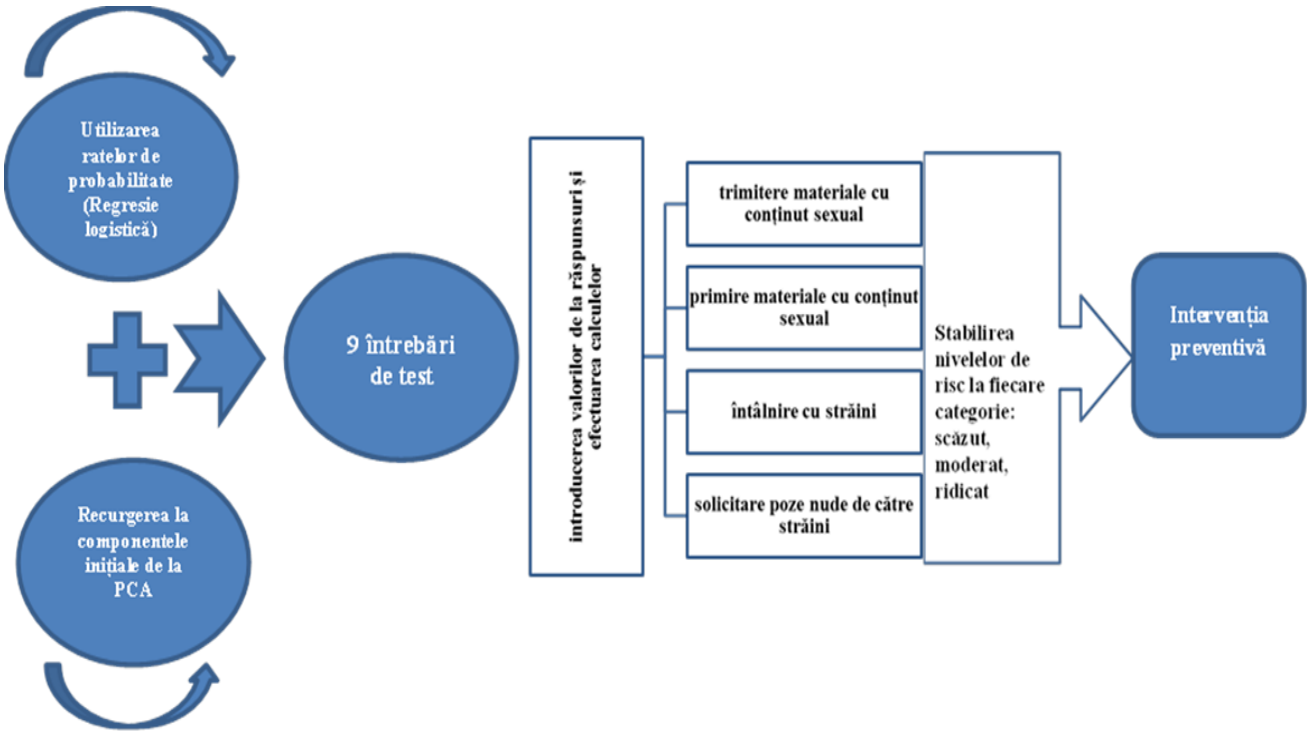


Fig. nr. 1. Etapele elaborării modelului privind expunerea adolescenților la riscurile de natură sexuală

Chestionarul de evaluare este compus din nouă întrebări generale în vederea evaluării gradului de expunere și categoriile de riscuri de natură sexuală întâlnite de către adolescenți în mediul online:

1. Sexul adolescentului (M/F);
2. Cât timp petrece adolescentul cu prietenii offline?
3. Câte informații personale sunt publice pe contul adolescentului?
4. În ce măsură este dispus adolescentul să accepte cereri de prietenie ale persoanelor străine?
5. Câți prieteni are adolescentul pe rețelele de socializare?
6. Câte rețele de socializare folosește adolescentul?
7. Cât timp petrece adolescentul online pe rețele de socializare?
8. În ce măsură se implică părinții în activitățile adolescentului de pe rețele de socializare?
9. Dacă adolescentul este credincios?

Adolescentul va trebui să indice sexul lui, după care să răspundă la toate întrebările. Toate răspunsurile vor fi evaluate pe câte o scală de 5 trepte (exceptând sexul).

În urma efectuării calculelor rezultă gradul de expunere al adolescentului la fiecare categorie de riscuri de natură sexuală întâlnite cu ocazia utilizării rețelelor de socializare.

În urma unor simulări efectuate cu cazuri de risc alese din propria bază de date s-au constituit trei nivele de risc: risc scăzut de expunere, risc mediu de expunere și risc ridicat de expunere, conform *Tabelului nr. 1*. Elaborarea categoriilor de risc au fost inspirate de studiul Eu Kids Online, care clasifică țările participante în cinci categorii: *"lower use, lower risk" "lower use, some risk" "higher use, some risk" "higher use, higher risk"* și *"new use, new risk"* (Livingstone et al., 2011).

Tabelul nr. 1 – Nivele în funcție de categorii de risc

	Risc scăzut	Risc mediu	Risc ridicat
Trimitere de materiale cu conținut sexual (*sexting*)	< 0.66	0.67 – 0.83	> 0.84
Primire de materiale cu conținut sexual (*sexting*)	< 0.5	0.51 - 0.54	> 0.55

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

Întâlnire cu străini cunoscute online (risc de *cybergrooming*)	< 0.46	0.47-0.52	> 0.53
Solicitare de poze nude de către străini (*cyberbullying*)	< 1.68	1.69 - 2.09	> 2.1

Evaluarea furnizată de chestionarul model privind gradul de expunere la riscuri de natură sexuală online a fost verificat și este valabil în contextul bazei de date a cercetării doctorale. Pentru o aplicabilitate mai generală este nevoie de verificări suplimentare și în contextul unui alt set de date, care însă depășește limitele prezentei cercetări. Totuși meritul acestui chestionar de evaluare constă în faptul că s-a demonstrat că se poate constitui un asemenea model predictiv doar pe bază de întrebări generale de conduită online.

Rezultatele evaluării vor putea fi folosite și de părinți sau profesori în scopuri preventive, dacă adolescentul completează în prealabil chestionarul de evaluare. Astfel, de exemplu se va putea afla, dacă dintr-o clasă de elevi există indivizi expuși la un grad ridicat de risc necesitând atenție. Rezultatele chestionarului vor arăta nu numai gradul de expunere al adolescentului pe trei nivele de riscuri de natură sexuală ci și cele mai probabile categorii de riscuri.

5. Concluzii:

Se observă că, deși la nivel național există programe pentru ameliorarea riscurilor în sfera digitală, datele statistice arată ineficiența acestora deoarece campaniile de educare nu implică activ adolescenții. Cu toate că părinții și pedagogii se arată preocupați de subiect, un număr considerabili de elevi nu au beneficiat de nici o formă de informare sau mediere, după cum rezultă din datele noastre prezentate anterior. În momentul de față nu există pagini web cu ajutorul cărora adolescentul și-ar putea testa propriul nivel de expune la riscuri în mediul online.

În vederea acoperirii lipsei identificate în prezentul studiu, se propune lansarea unei platforme online care să ofere adolescenților posibilitatea de a se autoverifica. În acest sens se prezintă un chestionar de evaluare, etapele de elaborare, rolul și utilitatea practică al acestuia.

Chestionarul de evaluare are potențialul să identifice adolescenții vulnerabili. Un astfel de chestionar ar prezenta următoarele avantaje: are caracter de informare și de conștientizarea a tânărului cu privire la gradul de risc la care este expus; se află în concordanță cu noile politici europene care promovează implicarea activă ai adolescenților; datorită platformei online un număr mare de adolescenții ar avea acces la chestionar; adolescenții respondenți ar primi un feedback confidențial fără implicarea altor persoane despre propria vulnerabilitate; poate fi un mijloc de prevenție la îndemâna pedagogilor și părinților.

BIBLIOGRAPHY

13. Barbovschi, M., & Marinescu, V.(2013). Revisiting Policy Dilemmas in Internet Safety in the Context of Children's Rights. *In* B. O'Neill, E. Staksrud, & S. McLaughlin (eds) Towards a better internet for children? Policy pillars, players and Paradoxes. Göteborg: Nordicom.
14. Csipkes, H. Sz. (2018) „A focus group study of adolescent's online behavior" *Journal of Romanian Literary Studies.* 13:894-901.
15. European Schoolnet. (2011). Ne jucăm și învățăm: navigarea pe Internet. accesat la 21.01.2019, https://oradenet.salvaticopiii.ro/docs/ne-jucam-si-invatam-navigarea-pe-internet.pdf
16. Hasebrink, U., Görzig, A., Haddon, L., Kalmus, V., & Livingstone, S. (2011). Patterns of risk and safety online: In-depth analyses from the EU Kids Online survey of 9-to 16-year-olds and their parents in 25 European countries. accesat la 12.01.2019, http://eprints.lse.ac.uk/39356/1/Patterns_of_risk_and_safety_online_%28LSERO%29.pdf

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)

17. Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L., & Olafsson, K. (2009). Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online. EU Kids Online.
18. Livingstone, S. și Haddon, L. (2009) Eu Kids Online. Final Report. accesat la 17.01.2019, http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I%20(2006-9)/EU%20Kids%20Online%20I%20Reports/EUKidsOnlineFinalReport.pdf
19. Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., și Ólafsson, K. (2011) EU kids online: final report. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK.
20. Ministerul Educației Naționale (2014). *Ghidul utilizării în siguranţă a internetului,* accesat la 21.01.2019, https://oradenet.salvaticopiii.ro/docs/Ghidul_utilizarii_in_siguranta_a_Internetului.pdf
21. Salvați Copiii România.(2018). *Ghidul facilitatorului ora de net*. accesat la 21.01.2019, https://oradenet.salvaticopiii.ro/docs/Ghidul_Facilitatorului_Ora_de_Net_Mai_2018_Editia_2.pdf
22. Staksrud, E., & Ólafsson, K. (2013). Awareness. Strategies, mobilisation and effectiveness., 57-76. *In* B. O'Neill, E. Staksrud, & S. McLaughlin (eds) Towards a better internet for children? Policy pillars, players and Paradoxes. Göteborg: Nordicom
23. Velicu, A., Mascheroni, G. și Ólafsson, K. (2014). Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile. București: Ars Docendi.

BDD-A29571 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:43 UTC)